

TANÍTÓBARÁT.

HAVI KÖZLŐ.

SZERKESZTI ÉS KIADJA :

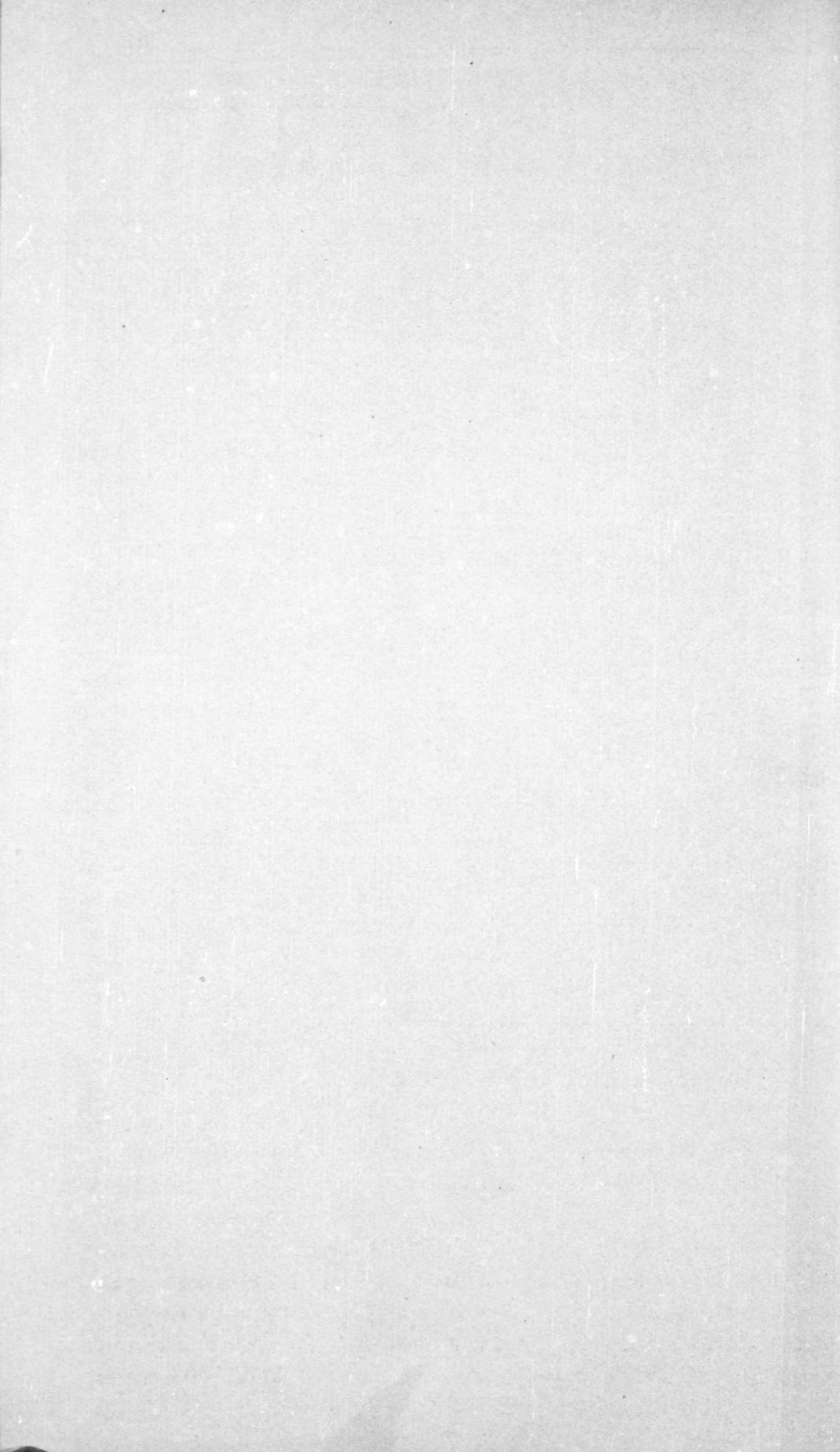
ZIEGLER GÉZA.

Tartalom :

1. Gazdag tanítók. Irta *Somsich Sándor*. — 2. Helyzetünk érdekében. Irta *Petrasarits Imre*. — 3. Hogyan lehet kevés erővel sokat tanítani? Irta *Agárdy Sándor*. 4. — A néptanító falun. Irta *Nagy József*. — 5. Levél a szerkesztőhöz. Irta *Malyáta Ignác*. — 6. A néptanító vizsgán és a szünidőben. Irta *Szabolcsi Szabadsajtó*. — 7. Mi ujság. — 8. Felhívás a r. kath. kántortanító urakhoz. Boritékon Posta. Zenemellékletül: *Szuhay L.* preludiuma.

BUDAPEST, 1887.

TANITÓBARÁT.

Havi közlö.

Megjelenik minden hó közepén.

Előfizetési ára :

Fél évre 1 frt.

Egész évre 2 frt.

Augusztus.

A lap szellemi és anyagi részét illető küldemények így címezendők :
„Tanítóbarát szerkesztőségének
Budapest, I. Lovasut 4. sz.“
Kéziratokat nem adunk vissza.

Gazdag tanítók.

„Minél magasb a születés, minél nagyobb a vagyon; annál jobb s hivebb szolgálatot vár a haza.“

Széchenyi István.

Tizenkilenczszor kopogtatott már be hozzánk, tanítókhoz a „Tanítóbarát“, mint igaz, önzetlen jó barát. Egy és fél éve mult, hogy a „Tanítóbarát“ felvette ügyünkért a keztyűt, ezen idő alatt többször felemelé intő szavát a néptanítókhoz, serkentvén őket a sorakozásra, tömörülésre, ami feltétlenül szükséges kellék a cél elérésére. Hogy, mely célért bontotta ki zászlaját, zászlónkat, azt feleslegesnek látom itt ismételni, jól tudjuk azt mi mind, kik érezve helyzetünk súlyos voltát — a legnagyobb örömmel sorakoztunk alája, de tudják azok is, kik vétkes közönynyel, tétlenül nézik a harcot, melyet úgy értők, mint önnönmagunkért vivünk, mert hiszen egy mindnyájaért, s mindnyája egyért tesz, ha tesz! Pirul az ember, látva az óriási közönyt, melylyel némely tanító ügyünk iránt viseltetik. Dehát térjünk dologra! Azt irtam igénytelen cik kem homlokára; „Gazdag tanítók.“ Minden félreértés kikerülése végett sietek megjegyezni, hogy ezen elnevezés alatt olyan tanítókat értek, kik mint emberek — és ezt hangsulyozom! — akár házasság, akár örökösödés, vagy más uton kedvező anyagi helyzetbe jutottak. Itt, ezen tanítók közt észlelhető a csunya közönyösség hogy ne mondjam — csökönyösség. Ezen tanítók nagy része, hogy úgy mondjam — kedvteléssel nézi küzdelmeinket, az ő szavok szerint; hiába való erőlködésünket. Annyira beleélik magukat „gazdag“ voltukba, hogy mintegy kicsinyelve, szégyelve szegény tanítótársaikat, az ugynevezett kvalifikált (mert mi nem vagyunk azok!?) emberek társaságát bujják. Az ilyen

gazdag tanítók aztán csakolyan mellékes foglalkozásnak, szórakozásnak tekintik a tanítói hivatalt s mint ilyen — s minden, ennek körébe eső ügy iránt a legnagyobb közönnyel viseltetnek. Igaz, hogy — mint mondják — akár a mellényzsebükből előfizethetnének egyszer s mindenkorra a „Tanítóbarát“-ra, s ők is tudnának egyet-mást irni, tenni, de hát úgy is hiába! Nem lehet kivinni semmit, meghát felesleges is az ő helyzetükön javítani. Szépen vagyunk! Feledik a boldogtalanok, hogy ők nemcsak gazdag emberek, de tanítók is, s mint ilyeneknek, ép oly kívánatos a néptanítótság helyzetének javítása, mint kívánatos azokra, kik egyedül gyarló tanítói-fizetésükből kénytelenek élni, tengetni életüket, fenntartani családjukat, mert a „Tanítóbarát“ nem a gazdag emberekért — de a hazai néptanítótság helyzetének javításáért bontotta ki zászlaját.

Tán túlzok is a váddal, melylyel kartársaink egyrészét illetem?! Nem! Hiába áztatjuk magunkat! Mindaddig, míg az ilyen „gazdag“ tanítók le nem alázzák magukat szegény tanítótársaikhoz s ezekkel kezét fogva, velük közös erővel nem vívják a nemes harcot; célt nem érhetünk.¹⁾ Midőn a „Tanítóbarát“ f. é. juniusi számában Szabó József ballai (Heves m.) tanítótársamnak a szerkesztőséghez irt rövidke levelét olvasám — olyan érzés fogta el egész valómat, melynek itt kifejezést adni nem tudok. Amily büszkesége e körülmény a szegény tanítóknak, ép oly megszegyenítő az ama „gazdag“ tanítókra nézve, kik lomha közönnyel viseltetnek a közös célért való küzdelem iránt. Notandum! Ezen levélre a következő megjegyzést tette egy gazdag tanítótársunk: „Ha én vagyok a „Tanítóbarát“ szerkesztője, úgy az ilyen szegény tanítóknak — látva lelkesültségüket ingyen küldeném meg a lapot.“²⁾ Hm: A szegény tanítóknak ingyen megküldeni, a gazdagok pedig nem hozatják, ki fizessen hát elő a lapra?! Feledi az igen tisztelt kartárs, hogy e lap nem

¹⁾ Éppen az a legnagyobb akadálya helyzetünk emelésének, hogy az ilyen kollegák miatt nem tudunk országos egyesületté alakulni. Csakis így lenne a tanítótság h a t a l o m. Szerk.

²⁾ Szívesen megteszük, mihelyt a „gazdag tanítók“ e célból több példányra fizetnek elő. Mi eleget tettünk azzal, hogy ezer forintot áldoztunk a lap megindítására Szerk.

üzleti vállalat. Még egyet! A szegény embernek, így a tanítónak is, ha egyebe nincs is, de van nemes jelleme, már pedig, mint nagy Széchenyink mondja: A nemes büszkeség inkább rongyokban jár és száraz kenyeret rág, s inkább nyáron át is téli kalapot hord. S inkább koplal, mintsem azzal élne, ami nem övé. Így a „gazdag“ tanítók! Elég — mondják ha egyes vidékről egy-két tanító hozatja a lapot, ezektől aztán olvashatják a többiek. Mondhatni, gyönyörű gondolkodási mód. Nem oda Buda! Tessék előfizetni! A lapnak úgy anyagi, mint szellemi pártolása legyen a főfeladat. Amely „gazdag“ tanító nem barátja a „Tanítóbarát“-nak, az nem barátja önmagának, mint tanítónak s nem barátja a tanítótársainak sem.

Közös az ügy, melyért felvettük a harcot, a közös ügyben dologban pedig szoros kötelességünk kimondani az igazat, még ha vannak is, kiknek az nem tetszik, amint azt Kölcsey F. mondja: „Közdolgokban szoros igazságot szólani és tenni, — bár ezren vegyék is kedvetlenül, el nem engedhető kötelesség.“ Közös ügyért harcolunk, harcoljunk-vállt vállhoz vetve közös erővel, hogy közös legyen az érdem a győzelemben, melyet csak úgy fogunk kivívhatni, ha a gazdag, a kedvező anyagi helyzetben levő tanítók karöltve a szegényebb sorsu tanítókkal, egygyé olvadva, egy szív és lélekkel, lelkesedve segítik győzelemre vinni elveiknek fennen lobogó zászlaját. Éppen nektek, „gazdag“ tanítóknak kell, kellene, jó példával járnunk elől az ügyünkért való harcban, mert a „legnagyobb magyar“-nak ez igénytelen cikkemhez mottóul választott szavai szerint, minél gazdagabb valaki, annál jobb s hívebb szolgálatot vár tőle a haza. Már pedig, hogy ügyünk a haza ügye, azt úgy hiszem nem vonhatja kétségbe senki, mert Kölcseyként aki gyermeket nevel, az a hon iránt teljesít szent kötelességet. S ismét kétségbe vonhatatlan; helyzetünk ujjá, jobbá szervezése által ujult erővel munkálhatna, munkálna a nemzet napszámosa a haza javán, jobban, hívebben teljesíthetné, teljesítené szent kötelességét a hon iránt.

Elmondtam tehát ezuttal, mit a közös ügyben kötelességemnek tartottam elmondani bárha lesznek is, kik azt kedvetlenül veszik. Mindazáltal Czuczorral: „Ide te-

szem azért apáink mondását, akinek nem forró, ne fujja a kását." — Azon édes reményben fejezem be cikkemet, vajha szivből jött s szivhez szánt szavaim minél több kartársban megtették legyen a kívánt hatást, melynek eredményeként levetkezik a léha közönyt s sorakozni fognak közénk. S így — csak így — lehet reményünk arra, hogy zászlónkat győzelemre viendjük.

Baranya-Ózd.

Somsich Sándor
néptanító.

Helyzetünk érdekében.

Közel egy éve már, hogy a „Tanítóbarát“ anyagi és társadalmi helyzetünk érdekében, az első lépést megtette, mely által a tanítók keblében, a valódi önértetnek, akkor még csak pislogó tüzet nem csak lángra gyújtotta, hanem ezen lángot alkalmas cikkei által, mind ez ideig fentartani és élénkíteni is igyekezett.

Hogy ezen egy évi rövid idő alatt mit és mennyit sikerült elérni-e, azt még most megítélni alig lehet; de hogy programjának azóta is megfelelni igyekezett, az kétséget nem szenved.

Ezen elvhűségnek tulajdoníthatom részemről azon vonzalmat, mit e becses lap irányában már kezdettől fogva érzek; mely vonzalom is ragaszkodás részemről leginkább abban nyilvánul, hogy alig várom azon időpontot, melyben e kedves „barátunkat“ láthatom és a melyből helyzetünk érdekében valami nevezetesebb mozgalomról olvashatok.

Sajnosan tapasztaltam azonban, hogy e tárgyban a lelkesedés buzgalom korán sem oly mérvű már mint az kezdetben volt és a minőnek annak lenni kellene, ha célunkat elérni akarjuk.

Ezen lelkesedés- és buzgalomhiány, vagy másképp ügyünk iránt mutatkozó közönbösség vádja pedig nem a lap szerkesztőjére hanem azokra irányul, kiknek érdekében az megindított, t. i. a tanítókra. Mert ha mi csak hallgatunk és ügyünk érdekében gyakran sikra nem szállunk, szeretném tudni, ki fogja ezt helyettünk megtenni; és csodálkozhatik-e akkor valaki azon, hogy a magyar néptanítótság nem képes helyzetének oly színvonalára emelkedni, milyenen a szomszéd országok tanítói, már évtizedekkel ezelőtt voltak.

De talán azt kérdezhetné tőlem itt némely kartársam, hogy miből következtetem én ezen közönbösséget és érdek hiányt, hiszen ez látszólag merészség és kartársi szerénységére mutat? Erre nagyon könnyű feleletet adnom.

Nem egyébből, mint a lap mult és jelen cikkeiből; mert míg a mult évben majdnem minden számban, néha két három olyan cikk is volt, mely ügyünk és annak érdekében a tanítók kebelében megindult mozgalomról tájékozást nyújtott, kitartásra buzdított és reménynyel kecsegtetett, addig a mostanában megje-

lent számokban alig, vagy éppen nem találunk oly cikket vagy tudósítást, mely ezzel csak némileg is foglalkozna; vagy pedig e téren azóta történt indítványok, tárgyalások és határozatokról hű képet nyujtana; holott ez most még inkább kívánatos és idősebb volna mint akkor.

Vagy talán már csüggedni is kezdtek k. kartársaim, s elérhetetlen merésznek és még mindig korai ábrándnak tartjátok ezen ügy keresztül vitelét.

Ha csüggedetek és közömbösségtek csakugyan ezen alapszik, úgy kész vagyok benneteket a fennebbi vád alól felmenteni és tőletek ezennel bocsánatot kérni. Mert valóban ki ne csüggedne el egy perczre, midőn úgy a politikai valamint a tanügyi lapok némelyikében is, ez ügyre vonatkozó cikkeket olvassa!

Hiszen azok határozottan falhoz akarják állítani a tanítósgot és a remény legkisebb sugarától is megfosztani igyekeznek minket akkor, midőn azt hirdetik, hogy a mi helyzetünknek állami uton való javítása nem most, de még századok múlva is alig lesz elérhető és kivihető.

No most már szegény tanító, vigasztald magad, ha van hozzá elég lelki erőd! Es vajjon az ily nyilatkozatok nem csüggeszthetnék-e el míg a legkitartóbb munkást vagy a legbátrabb harczost is? Igen elcsüggeszthetik egy kis időre, de teljesen harczképtelenné még sem tehetik; sőt az ily nyilatkozatok és Trefortnak a tanítókkal szemben tanusítani szokott eljárása és bánásmódja által, — melyet legujabban a „Délmagyarországi tanító egyesület“-tel éreztetett — ezen harczképességet a tanítóknak bizonyára csak növelni és fokozni fogja. Ilyen minisztertől, ki a tanítók jólétét ennyire szíven hordja és velük így bánik, valóban azt mondom, kár is volna sorunk javítását várni és reményleni.

Eddig még csak inkább elhittük a kormánynak irántunk színlelt jóakarátát, de most már elég sajnosan tapasztaljuk és ezen tetteiből határozottan meggyőződünk arról, hogy minket, — kiknek pedig ő is mint miniszter első kiképzését köszönheti — csak mint rabszolgákat tekint és azokhoz méltóan bánik velünk.

Igazat adok itt ezen közmondásnak: „Fejétől romlik a hal,“ mert a hogy minket a miniszter kicsinyel és semmiknek tart, éppen oly szemüvegen tekint reánk a társadalom is, még nagyon sok helyen.

Hogy mennyire szíven fekszik Trefortnak a tanítók helyzete mutatja eléggé a nyugdíjtörvényeink módosítására vonatkozó ígérete is, melyet már két éve tett, de még mindekkoráig be nem váltott. Ha pedig már egy miniszter is képes arra, hogy ígéretét ne teljesítse, mennyivel inkább teheti akkor ezt egy más ember!

Hát az országos tanítógyűlés, mely hivatva lett volna ezen sérelmeinket és jogos panaszainkat orvosolni, miért maradt el ismét? Kár lesz Trefort „érdemei“ közül ezt is kihagyni! Igaz, hogy ily esetekben rendesen azzal mossa magát, hogy nem áll rendelkezésére pénz; de ha erre nincs, — amin különben már most

a lefolyt képviselő választások után nem is lehet csodálkozni — miért nincs akkor másra is ?

Az országos tanítógyűlés össze nem hívásának, a kormány által kovácsolt okaihoz bátran sorolhatjuk még azt is, hogy ez mintegy gátul akart szolgálni arra, hogy a tanítók jogos és méltányos követelésekkel nyíltan felléphessenek és hogy ezek végre orvosoltassanak. És vajjon ezen sűrű fátyollal bevont kormánypolitikából következtethetünk-e már most Trefortnak, a kormányparti lapok által oly gyakran hangoztatni szokott irántunk való „nemes szivüségé és jóindulatára ? Bizonyára, hogy nem !

No de azért nem szabad elesügednünk, mert a ki az akadályokat látva hátrálni szokott, az bátran gyávának nevezhető és az ilyen nem szokott soha győzelmet aratni. De meg különben is feltételezni sem lehet, hogy Magyarország közel huszonnégy ezer tanítója mind ilyen legyen !

De ha mégis ilyenek találkoznának köztünk, azokat buzdítsák a bátrabbak ; ezekbe pedig ismét öntsön lelkesedést és kitaratást azon magasztos ügy, melyet előbb utóbb diadalra akarunk juttatni !

A sikeres győzelem, azt hiszem egyrészt tőlünk függ ; melyre nézve az első lépés részünkről oda hatni, hogy a tanítóegyleti gyűléseken, ezen ügy a tárgysorozat pontjai közé felvételvé ott behatóan tárgyalassék és ez érdemben hozott határozatokat a tanítóegyletek egymással ne csak hivatalosan közölnék, hanem minden egylet ezen irányban tett határozatát hirlapok vagy röpiratok útján leginkább azok körében terjeszteni, kik állásuknál fogva ezen ügyet pártolni és támogatni képesek és arra hivatva is vannak.

Ha azután ily módon az illető körök érdekeltségét buzgalmat és ügyünk iránt való rokonszenvét előkészítenünk, felkeltenünk és megérlelnünk sikerült, akkor elérkezettnek látnám az időt arra, hogy ezen kérdésnek megvalósítása végett az országos tanítógyűlés a törvényhozás előtt, végre a szükséges lépéseket megtegye.

Ha pedig az országos tanítógyűlés a miniszter által még a jövő évben sem hivatnék össze — ami különben Trefort miniszter urtól nagyon is könnyen kitelik és azt hiszem, hogy ki is fog telni — akkor ne késünk „kegyes szivü miniszterünket“ az országházba, valamelyik jelesebb képviselőnk által interpelláltatni és az országos tanítógyűlésnek, haladéktalanul való összehívását sürgetni és követelni.

Az „ungmegeyi tanítóegylet“ még a mult évben felhívta az ország összes tanítóegyleteit és azok elnökségeit, anyagi és társadalmi helyzetünk érdekében kifejtendő munkásságra ; melynek azonban, mint azt a gyűlési meghívók igazolják, fájdalom nagyon csekély eredménye lett ! A néptanítók lapjában közölt egyleti meghívók között is alig találtam ez ideig néhányat, melynek tárgysorozatában ezen fontos ügy felvéve lett volna. No így azután ne csodálkozzunk, ha ügyünk oly csiga léptekkel halad a megvalósulás révpártja felé ! Hát ennek nem magunk vagyunk-e okai ? De igen magunk, mert a gyűléseken minden egyleti tagnak joga

van indítványt tenni és az arra vonatkozó javaslatait akár szóban akár írásban, már a gyűlés előtt az elnöknél benyújtani és azt a gyűlésen felolvasni; hiszen ez sem nehézség — sem pedig legkisebb felelősséggel sincs összekötve, de meg attól sem tarthat az indítványozó, hogy ezen, mindnyájunkat oly közelről érdeklő ügyet, az egyeslet tagjai pártolni nem fogják; sőt inkább mindenhol, hol még ez tárgyalatott, lelkesedést és élénkséget idézett elő a tanítók közt.

Ámde ha valaki akár tartózkodás — vagy félszegség — akár pedig más okból ezt meg nem teszi, azt gondolván, hogy ezzel csak maga alatt vágná a fát, melynek könnyen áldozatul is eshetik, akkor bizony tíz év múlva is csak „ott leszünk, hol a mádi zsidó.“ Az ily gondolkozású emberek szerintem konkolynak tekinthetők a tiszta buza közt; a „tanítói“ czim és fizetésnek pedig csak bitorlói, kiket még a 300 frtos állások elfoglalására sem tartok méltóknak; annál kevésbé pedig arra, hogy azok egykor az általunk kivivandókban részesüljenek.

Hogy ezen szerény, buzdító cikkem, k. kartársaim közt visszhangra fog találni, és hogy ez által a már-már csüggedni akarók ujult erővel, és lankadatlanabb buzgalommal fognak e téren a jövőben munkálkodni, azt nem csak remélnem, de hinnem is szabad legyen.

De most, mielőtt még jelen soraimat befejezném, nem mulaszthatom el, hogy k. kartársaimnak tudomására ne hozzam, miszerint az egri egyházmegyei rom. kath. tanítóknak, folyó augusztus hó 9—10-én, Egerben tartandó képviselői gyűlésük tárgysorozatának 9-ik pontja szerint, „anyagi és társadalmi helyzetünk“ kérdése, vitatkozás és ez ügyben hozandó határozatok végett, — Danassy Antal, egri derék kartársunk indítványa folytán, — szintén kitézetett, de ez ügyben hozott javaslatok és határozatokról, jelen alkalommal még nem nyújthatok tájékoztatást, annál kevésbé pedig biztos tudomást, azért arról kénytelen vagyok még most hallgatni, hanem a t. szerkesztő ur szíves engedelmével, a jövő számok valamelyikében annál részletesebben fogom ezt a gyűlés egyéb tárgyai és annak mikénti lefolyásával együtt k. kartársaim tudomására hozni.

Addig is pedig, míg ígéreteimet beválthatom és teljesíthetem, k. kartársaim szíves türelmét, és ügyünkre Isten áldását kérve,

Fegyverneken 1887. július-hó 30-án.

maradtam

Petrasovics Imre
tanító.

Hogyan lehet kevés erővel sokat tanítani?

II.

A tanulók előtt rendszerint legunalmasabb tárgy szokott lenni a számtan és nyelvtan, és pedig azért, mert tanítóik előtt is unalmas. Pedig hát csak egy kis kedv és egy kis fantázia kell hozzá, hogy a tanulók kedvet kapjanak reá.

A számtant én vagy a nap első tanítási órájára, vagy írási óra után teszem. Mert hiába, azt el kell ismernünk, hogy az agyvelőt úgy a számtanítás, mint a számtanulás valamennyi tantárgy között legjobban kifárasztja.

A számtanításnál legyen a tanító fürgé nyelvü, gyorsan adja fel a kérdéseket s ugyanazon kérdésre többel is feleltessen. A kérdések mindig a gyermek ismeretköréből legyenek véve, és lehetőleg olyan példákat hozzon elő a tanító, a melyek a számtanítás czéljának megfeleljenek. Ime egy példa:

Gyerekek most azt a tantárgyat vesszük elő, a melyet ha jól megtanulunk a rossz emberek nem csalhatnak meg minket. Hát vigyázzatok! — István gazdának elfogyott a pénze, pedig hát nagyon sürgette a község az adóért. Az adója épen 100 frtot tett ki. Azt mondja a feleségének: Hallod-e asszony, el kell adnunk egy tehenet. Holnap behajtom a vásárra. Ugy is tett. Kapott a tehenért 76 forintot meg egy fél forintot. Mikor ez megvolt azon kezdett gondolkozni, hogy mennyi híja van még a száz forintnak. — No most gondoljátok át a példát. (Egy kis szünet.) — Mondd el Pista? — Folytasd Károly. stb.

A fejszámolást befejezőleg nevezetlen példákban gyakorolja a tanító. Legyenek e példák könnyűek, egymást gyorsan követők, úgy hogy a gyermekek figyelme folyton ébren maradjon.

Az írásbeli számolásnál igyekezzék a tanító mindig valamennyit foglalkoztatni. A mint elmondotta a példát, a gyermekek palatáblán mindnyájan dolgozzanak rajta. Egy-egy hangosan, a többi készen arra: nem-e neki kell folytatni. Ha némelyik gyengébb nem lenne képes a többit követni, az ilyet állítsa ki a nagy táblához, hogy ott írja, a mit a többi hangosan számít.

Én a számtanítással egy óra hosszáig egyhuzomban nem foglalkozom, mert én is kifáradok, a tanulók is ellustulnak, hanem a helyett más órákból veszek el öt öt percet, a melyen tíz—husz példát megfejtetek velük. Ezenkívül ha az iskolában vagy az utcán találkozom növendékemmel sohasem bocsátom el a nélkül, hogy legalább egy példát meg ne fejtessek vele. És az ilyen rövid találkozások alkalmával többet érek el, mint ha az iskolában egy óra hosszáig tanítanám azt a gyereket.

A lélektani oldaláról tessék vizsgálni ezt a dolgot. Találkozom egy tanítványommal az utcán: „Hova méssz fiam?” — A boltba. Mit veszel? — Czukrot, meg dohányt, meg gyertyát. — Mennyiért veszel, czukrot? — 5 krért — És dohányt — Tízért — Hát gyertyát? — Nyolezért — Mit fizetsz érte? — 23 kr. — Mennyi pénz van nálad — 30 kr. — Mennyit kapsz vissza? — 7-et. — Hátha édes apád egy forintot adott volna, mennyit kapnál akkor vissza? stb.

A gyermekekre a tanítónak ilyen leereszkedése kiszámíthatatlanul jó hatással van. Emlékszem rá úgy kilencz éves lehettem, midőn egyszer tanítómmal találkozáván, azt kérdezte tőlem mit csinálók. — Vad gesztenyét szedek, — felelém. — Nem ártana, ha néha tanulnál is, mondá és tovább ment. — Ugy beleragadt ez

az emlékezetembe, hogy még most is magam előtt látom az alakját mozdulatát. A gyermek látván, mennyire érdeklődik tanítója a számvetés iránt, roppant kedvet kap ő is hozzá. Észébe jut sokszor mit kérdezett tőle és a képzelettársítás törvényénél fogva a neki feladott kérdéseket kibővíti: „hátha azt kérdezte volna a tanító ur, hogy öt forintból mennyit adnak vissza, hátha édes anyám 39 kr árát hozatott volna velem, stb.“ Ilyen kérdések merülnek fel agyában és ezek nagyon sokat használnak neki is, de a tanítónak is.

Néha játékközben fogok el egyet-egyet, a ki félrehuzódva áll a többitől, aztán tréfás számpéldákat adok fel neki. Lassankint oda csoportosul a többi is és vidám kaczagás közben tanulnak. Elmondják otthon a szülőiknek, azok is kedvet kapnak hozzá és segítenek a tanítónak az által, hogy a gyermeket új meg új példák által gyakorolják.

A számvetés népünknek leghaszonvehetőbb tudománya. Írás-olvasás nélkül meg tud élni, de ha számolni nem tud, akkor koldus lesz.

A sok számolás által az agyvelő tevékenysége is fokoztatik, az elmének felfogása gyorsabb lesz és így a többi tantárgyakra nézve is huzhatunk belőle hasznot.

Agárdy Sándor.

A néptanító falun.

Kisérjük figyelemmel milyen élete van a kántortanítónak faluhelyen. Előljárója neki az iskolaszék, a községi bíró, a jegyző, a pap, az esperes, az egyházi és világi tanfelügyelő s a jó Isten tudja, hogy ki és mi.

A kántortanítónak valamennyien utasításokat, terveket s rendeleteket osztogatnak, ő vele mindenki szabadon rendelkezik, s ugyancsak vigyáznia kell, hogy valamennyinek szájaize szerint cselekedjék, mert ellenkező esetben jaj neki. — Főlakad benne a kis-bírótól kezdve a tanfelügyelőig mindenki. Kérdőre vonja őt Poncius és Pilátus. — Hurczolják őt nyelven és papíron. — De bezzeg, ha fizetésének behajtása végett fordul a kántortanító sok rendű és rangu föllebbvalóihoz . . . no ez már egészen más dolog. — Ekkor az egyik kezét mossa, a másik vállat von, a harmadik sajnálkozva jelenti ki, hogy ez ügyben mit sem tehet, a negyedik mindent ígér és semmit sem tesz s így tovább. — Erre nincs fórum erre nincs illetékes egyén. A bíró a kondás bérét házról-házra járván beexekválja. — A kántortanítóét üsse kő. „Ő ur, ugy is mege'-het közöttünk“ szokták volt mondani. — A jegyző csak az adó és tanítói nyugdijhátralék szigorú behajtása alkalmával mutatja meg, a kántortanító iránti jóindulatait.

A pap panaszkodik, hogy hiszen még ő sem kapta be a párbért, már pedig neki dukál előbb fizetni.

A mi rendesen úgy is van, mert tőle félnek, hogy végrehajtót kér a szolgabírótól nyakukra. „Kántor uram mé' várják, hiszen nem szökőnk el a faluból“ mondják a népnek vénei. — A lako-

sok tökéletesen tisztába vannak azzal, hogy a kántortanítónak várni muszáj, mert neki ugy sem adna végrehajtót a szolgabíró. — Igy megy ez aztán évről évre, fizetésének két harmada rendesen kint marad, s a szegény kántortanító ki egy évben kilencz hónapig mi fizetést sem kap, a három utolsó hónapban kezdje előlről a türeést és szenvedést. — Küzdjön családjával együtt, szükség, nyomor és éhséggel mindamellettt azonban tanítson és neveljen lelkiismeretesen vidoran és jókedvvel nyelje az iskola „bűzös levegőjét“ (iskola-látogatói megjegyzés) azon reményben, hogy „kik sokat tanítanak, a más világon ragyogni fognak mint a nap.“

A nép és társadalom műveltségének első fejlesztője és alap-letevője a néptanító, kinek éppen ugy köszönettel tartozik az egyszerű iparos és földmives, ki valaha iskolába járt mint a társadalmi élet legmagasabb polczán fényeskedő egyházi és világi férfiú, — Igyekezzenek tehát uraim közös erővel emelni a kántortanító, vagy ha ugy tetszik a néptanító tekintélyét és anyagi helyzetét. Adjanak neki oly fizetést, melyet méltán megérdemel. — Vagy egyelőre legalább hivataluk tekintélyük és befolyásukkal nyujtsanak segédkezet sokszorosan kiérdemelt csekély fizetésének behajtására. Ne csak követeljenek, hanem adjanak is immár valamit. — Első sorban legtöbbet tehetnének talán e tekintetben a körjegyzők, kik legalább a tanító készpénz-fizetését a községi pótdadóval egyetemben szednék be a többire nézve pedig minden törvényes uton módon hatnának oda, hogy a nép legalább az év végén rendesen fizetné le a kántortanító járandóságait Hja, a körjegyző ur is azt tartja ám, hogy az első személy „én“ vagyok, azután következik a kis- és nagy bíró az állami hadmentességi közmunka pót- és legelőadó, fegyver, czukor, kávé, petroleum s a jó Isten tudja, miféle egyenes és görbe adó.

Mig mindezeket beexekválja, kántor uramnak csakugyan muszáj várni.

Nagyon kívánatos volna, hogy ha az egyházi és világi tanfelügyelők a sok tervek és utasítások osztogatása mellett, már egyszer az illető helyen oda is hatnának, hogy a tanítók fizetése emeltessék a községi előljáróságot pedig helybeli tanítójuk fizetésének szigoru behajtására köteleznék.

De leginkább tihozzátok szólunk fájó szivvel törvényhozók, honatyák, ott a megnyilando országgyűlésen. — Jusson már egyszer eszetekbe az a szegény néptanító, ki egykoron talán étlen szomjan tanított titeket minden szépre jóra és nemesre. — Jusson eszetekbe, hogy egykor ő vetette meg alapját a ti mostani díszes állástoknak. — Illik hát megemlékezni róluk. — Törüljétek el a párbért s alkossatok törvényt, mely elrendeli, hogy minden tanító fizetését közvetlenül az adóhivatalból nyerje rendesen, hogy ne kelljen nekünk kántortanítóknak, mint a koldusnak házról-házra járni sokszorosan megérdemelt csekély fizetésük behajtása végett.

Nemti.

Nagy József.
néptanító.

Levél a szerkesztőhöz.

Borsod-megye, Bükk aljából. Itt is vannak szegény és gazdagabb tanítói állások, nagyszerű iskola-paloták és nedves, sötét iskolagunyhók; amazokban jó vagy legalább meglehetősen fizetés, emezekben a jobb jövő utáni sóvárgás.

A nyomoruságos iskolák közül ugyan csak kiválik a mindennap összeomlással fenyegető sályi iskola.

15 éven keresztül vezetett költségtervei e folyó év májusban tartott iskolaszéki tanácskozmány alkalmával végkép elejtettek, jó karba való hozása többé szóba sem jön. Ilyen is hasonló iskola több is van Borsod megyében, — a tanítók fizetéséről jobb hallgatni. A tanítók, kivált faluhelyeken jobbadán énekvezérek is; ha az illető hivatalnok kéri, sürgeti a magáét, a nép ezer kifogást tesz a tanító ellen, a tanító pedig a fizetni nem akaró ellen. Kivált ha az zálogolás vagy végrehajtásképen történik; van akkor zűrzavar futkosnak, szaladoznak, a legjobb és legszorgalmasabb tanító is rosszra válik, az egyes fizetni kötelezők által olyanná festetik; mindenben gáncoskodnak, a hány ember annyi a kifogás.

A tanítónak ugyancsak kijut a jóból: ha feljelenti a hanyag iskolásokat, akkor megszapulják, — sulykolják a szülők; ha pedig nem jelenti be, akkor a tanfelügyelő izzasztja meg. A falusi nép tudjuk többre becsüli a malacot mint a gyermeket; ha malacját feladja a kondás elejbe, egy kis jutalom mellett adja át neki jobb szemmel tartás végett — vásár- és ünnepnapokon pedig némi ajándékokkal is halmozza a pásztor.

Iskolába feladandó gyermekekkel egészen másképen bánnak a szülők: világért sem mennének velők az iskolába, úgy is tudomással bírnak, hogy gyermeköket, a törvény hajtja be. Előfordulnak olyan esetek is, amidőn egész dühvel rárohannak a tanítóra, hogy miért jelentette be a gyermeket, a törvény úgy sem bir tudomással gyermekeik felől, aztán ha a kormány kötelezi gyermekeiket az iskolába való rendes járásra, akkor adjon nekik élelmet és ruházatot. Birságolni a szülőket?

Ments Isten! a birságolásnak nagyon kevés eredménye van; sőt ellenkezőt szül a szülők részéről, gorombák a tanító — és végrehajtókhoz egyaránt mondván: „Ugy sem lesz fiamból huza-vonó, prokátor vagy nótárius, maradjon a kapa, kasza mellett és punctum. Így vagyunk a rongyos iskolákkal is. Ha sürgetjük a düledező iskolának felépítését, kivált ha 15 éven keresztül huzódott minden siker nélkül, baj; — ha jelentjük orvoslás végett az illető helyen a végtelen végtelenséget, az is baj, miért megint neki esnek a szegény tanítónak: „ha nem tetszik az urnak az ócska iskolában való tanítás, hát szépen elmehet.“ Ilyen és hasonló rendetlenségek fognak lenni mind addig, míg az állam nem veszi át az iskolákat és a tanítók rendes fizetéséről nem gondoskodik.

Az egyik tanítónak pompás az iskolája és jó fizetésben részesül, mert állami, a másik nedves, sötét kunyhóban sanyarog silány fizetés mellett, mert felekezeti s így nem csoda, hogy még most is nagy hiány van a tanítókbán.

Évről évre szaporodnak a tanítóképző intézetek, tömérdek tanítójelölt lép ki éven át azokból és hol vannak? elmennek szépen jövedelmezőbb hivatalokra, a hol jobban értékesíthetik tehetségeiket.

Nagyon kevesen vagyunk, kivált silányabb helyen működő tanítók, kik határozottan megmondanók mi az évi fizetésünk: jobbadán párbéri ocsu, lélekgabona. — Ha van széles e világon valahol elégedetlenség, a tanítói pálya az, mely csordultik van tele elégedetlenséggel, ha van hivatal vagy állás jutalomra méltó, a tanítói állás az, mely a szegény kunyhók lakóitól a fejedelmi palotákban lakókig figyelembe kellene venni ez ügyet és rajta segíteni, igaz: az eddigi petitiók szomjas talajunkat még nem áztatták meg, de elkell jönni az időnek, és a mi után ezerek sóhajtoznak, teljesülnie kell. A nevelés s tanítás oltárára halmozott fillérek, idővel dúsan meghozzák a várt kamatokat. Hogy ha pedig az teljesülni nem fog, eljön az idő a midőn hervadásnak indulnak a nemzet csemetéi és ki fog száradni a nemzet élőfája. — A tanügyhöz két fő tényező kell, hogy legyen; a tanítóknak anyagi jó karban elhelyezése és azután a tanításhoz megkívántató üde lélek. Sanyargó testben szunyadoznak a lelki erők. — A mi „Tanítóbarát“-unk kibontott zászlájára írva van: „KérjeteK és megadatik nektek.“ — „Zörgessetek és megnyittatik nektek.“ E jelekben rejlik a valódi győzelem. A leendő győzelem véghez vitelére vállvetve kell tömörülnünk, — kérjünk, zörgessünk mindaddig, míg nem nyittatik. Szivemből óhajtom, hogy a leendő győzelem keresztül viteléhez minél számosabb harciosa legyen a mi kedves „Tanítóbarát“-unknak. Adja Isten.

Malyáta Ignác.

A néptanító vizsgán és szünidőben.

Nincs ember kire e közmondást: „Munka után édes a nyugalom!“ alkalmazni ne lehetne, kezdve a napszámostól a legmagasabb hivatalnokig. De nagyon természetes is, hiszen munka nélkül, mely az emberiség éltetője és a mely nélkül bárki is, tunyává végre életunttá válik; valódi élet csak kivételes esetekben állhat fenn, mely azonban csak kinlódás, a test tengetése szellem nélkül.

Vizsgák után vagyunk, élvezik a tanítók is nehéz munkájuk után a nyugalmat. Egyik másik halandó elmerengve az élet küzdelmeiben, ha máskor nem is, de ilyenkor néha gondol a tanítóra s irigyelve jólétét?! Gyakran hangoztatja: „Milyen jó a tanítóknak, ők két egész hónapig élvezik a 10 hónapi munka fáradalmaikat!“ Sőt még olyanok is vannak, kik azt mondják: „Beh szeretnék tanító lenni — de azonnal utánna teszik — szünidőben!“

A tanítók szünidejéről szólva, mindenekelőtt lássuk őt a vizsgán, hisz szerintem szünidei nyugalomukhoz a jó sikerrel tartott nyilvános vizsga a vezető-ut.

Mint tudjuk egész tanéven keresztül, oda törekszik a hivatásának élő tanító, hogy a reá bizott osztály tanulói az előirt tananyagot sajátjokká tegyék, június hóban pedig rendezve az elő-

adottokat, előkészíti tanítványait a vizsgára oly módon, hogy a hatóságok, szülők és tanügybarátok meggyőződést szerezhessenek a felmutatott taneredményről.

Mily módon folynak tehát le általánosságban e vizsgálatok? A kitűzött napon megjelennek az érdekeltek, kik kivétel nélkül hivatottnak érzik magukat, itéletet mondani a tanító munkálkodása felett. Hogy ne? hisz a tanítás nem valami ördögi mesterség, annak a törvények értelmében felügyelője lehet minden irni olvasni tudó ember, csak épen tanító nem! Megkezdődik tehát a vizsgálat. Csupa, szem fül a sok szakértő s több rendbeli felügyelő. Szegény tanító! minden tudományát összeszedve igyekszik is tőle telhetőleg kinek-kinek eleget tenni, ámde mi következik? Anélkül, hogy némi figyelmeztetés előzné meg a történeendőket, egyszer csak kérdésébe bele vág egyik-másik felügyelő s folytatja a kérdezgetést. Persze az efféle kérdésekre többnyire hallgatással felelnek a gyermekek s ha netalán utbaigazítás végett a tanító akarná át venni a szót, nem engedik; hanem fontosságteljes arccal tudomására adják: „Most mi akarunk kérdezni, hadd lássuk mire haladtak egész tanévben?!“ Most tehát kérdés kérdés után jön, de mind hasztalan a tanuló helytelen kérdésre csak kivételesen adhat helyes feleletet: majd a tanuló helyes felelete helytelenül követeltetik s így jó felelet helyett rosszal elégszenek meg, szóval sem a kérdező sem kérdezett nincsenek tisztába a dologgal végre összezavarva a kérdést, oly dolgot követelnek mely esetleg a vizsgázott osztálynak nem anyaga.

A tanítónak ezt szó nélkül kell tünni, ha neheztelését nem akarja felügyelőjének magára vonni. Ha pedig egy-némelyik elszánja magát s ismételtlen utbaigazítást akar adni, jaj annak; egyszerűen rendre utasítatik: „Ezt már tudni kell.“ Sőt van rá eset, hogy nyilvánosan éppen akkor figyelmeztetik a tanítót kötelességének teljesítésére amidőn teljes igaza van; de mert felügyelőtől jó az utasítás, a szülők és a hallgatók nagy része előtt ez a helyes. Mit hallva azon szülők, kiknek gyermekei rendetlen iskolalátogatás, késői beiratás avagy egyéb körülmény miatt kellő eredményt nem érhetett el, kíméletlenül ront a szegény tanítónak s fáradozása jutalmául ugyancsak megleczkézteti. A szünidőben az ilyen szülő mindenütt s minden alkalommal csak rosszat, de jót soha nem mond a tanítóról.

Ezen visszás állapotot tekintve, bárki is beláthatja, hogy szakfelügyelet nélkül a nyilvános vizsgálatokon mi a tanító? s ebből folyólag későbbre is mennyire alá száll tekintélye és mennyire elveszti kedvét egy önérzetes szakképzett tanítónak, kivált ha látja, hogy a felügyeletre első sorban hivatott egyéniség is tájékozatlan s elég tapintatlanul nyilvánosan hangoztatja felügyelői hatalmánál fogva indokolatlan utasításait.

Elmultak ezen vizsgálatok a tanítók nyugalmukhoz vezető döcögős, egyik másikra nézve talán ez utóbbi esetben is veszélyes megtett uton úgy, ahogy tulhaladva; három hét óta élvezik a szünidőt, illetve édes nyugalmat.

Hogy miben áll a tanítók édes nyugalma? Kitűnik e pársorból: mint a tapasztalat igazolja a tanítók oly szerény fizetéssel vannak díjazva, hogy a mellett ha tisztességesen akarnak családjokkal élni és ruházkodni — mint a társadalom nem tekintve a csekély javadalmat meg is követel — más mellék jövedelem után látnak, ami egyéb alig lehet, mint magán tanórák adása. Igen ám, de most szünidő van, nyugalom ideje! E tekintetben a tanítónak nem lehet nyugalma, sem szünideje, mert akkor is élni kell, tehát kénytelen magán óra után látni s ily módon egyik órában Á. másik órában B. házának kilincsét koptatva édes nyugalommal élvezheti fáradtságos munkája után a szünidőt, — de csak ha sikerül magánórát szerezni, ellenkező esetben pedig a rendes nélkülözéssel kénytelen a sokak által irigyelt szünidőben életét tengetni anélkül, hogy saját személye élvezetére egy fillért is áldozhatna.

Nincs tehát mit irigyelni a tanítótól, mert náluk még az is, ami irigyelhető volna a két havi teljes szünidő, nem egyéb keserű pohárnál, melynek kiürítését azt hiszem sok tanító szívesen engedné másnak.

Szabolcsi Szabadsajtó.

M I U J S Á G ?

A néptanítók naptára az 1888-ik évre most rendeztetik sajtó alá. Tartalma most is olyan lesz, hogy el nem savanyodik-keseredik tőle senki, sőt ellenkezőleg felvidámul. Az alakja és ára ugyanaz lesz a mi a mostani naptárunké. A kik megjelenése után mindjárt akarják kapni, azok beküldhetik rá az előfizetéseiket.

Erkölcstelen képek. Janda Ferencz sztársovai kollegánk két képet küldött be hozzánk, melyek hat meztelen női alakot ábrázolnak. Cigarettapapír borítékai voltak előbb, és az iskolásgyermek kezéi közé kerültek. Bizony gondatlan szülők azok, a kik ilyeneket nem koboznak el gyermekeiktől, vagy plane maguk adják a kezébe. Az állam is fordíthatna arra gondot, hogy az ilyen képekkel diszitett papirok ne forognának a piacon, dehát régi dolog, hogy a mi államunknak a népnevelésre van legkisebb gondja.

A Londonban megjelenő „The Education“ ezimű tanügyi szaklap írja, hogy Lowther Ágost tanító egy terjedelmes emlékiratot intézett a közoktatásügyi miniszterhez, melyben többek között a következőket mondja: „Hosszu tanítói pályámon nagy gonddal összeállítottam mind ama helyesirási hibákat, melyeket növendékeim feladataikban elkövettek. Szolgálatot vélek tenni most, midőn a helyesírás egyszerűsítésén dolgoznak, ha ezen helyesirási hibák tárát Sirhez juttatom. Erre Sir William Harcourt, közoktatásügyi miniszter következőleg válaszolt: „Igen tisztelt Tanító úr! Az ön által hozzám juttatott helyesirási hibák tárát már azon egy oknál fogva sem használhatják tudósaink, mivel saját memorandumában 107 helyesirási hibát fődöztöm fel, miből önként következik, hogy az említett hibák tárának összeállítása igen hiányos.

Jelen számunkhoz zenemellékletül Szuhay Lajos pozsony felsődiósi kollegánknak egy sikerült preludiumát adjuk.

ELŐJÁTÉK.

ORGONÁRA.

Szuhay Lajostól.

Andante.

Pleno Organo.

The musical score is written for organ and consists of two systems of two staves each (treble and bass clef). The key signature is one flat (B-flat) and the time signature is 3/4. The first system contains the first two measures, followed by a system break. The second system contains measures 3 and 4. The third system contains measures 5 and 6. The fourth system contains measures 7 and 8, ending with a double bar line. The notation includes various chords, arpeggios, and a final section marked 'ritart.' (ritardando) in the last measure.

Felhívás a r. kath. kántortanító urakhoz.

Aki figyelemmel kíséri a zeneirodalmat a R. k. egyházi énekek körében az bizonyosan észre is vette azon óriási haladást, mely e téren napjainkban már elértett.

Tekintsünk vissza a XIX. század első felére, s vizsgáljuk meg, miként voltak kénytelenek azon időben hivataloskodni a kántorok. Többnyire hibásan írott, hangjegy nélküli gyűjtemények álltak az illetőknek rendelkezésére, mit nem ritkán fáradságos utánjárással, költségesen szerezhetnek meg maguknak.

Jobb énekeiket mint valóságos kincset őrizték egyes kántorok és nem volt ár, melyért azokat lemásolni engedték volna. Ez volt azután oka annak, hogy a kántorok nem ritkán kénytelenek voltak bizonyos alkalmakra költeményeket és hozzá dallamot is írni. — A szükség parancsolt, cselekedni kellett. Természetes hogy irtózatossá váltak azok a miket a sok kántor megcselekedett és néha éppen ellenkező hatást ért el, mint akarta.

De az 50es években e bajon is segítve lőn; és mint Kaposy mondja:

A magyar kath. egyháznak az idő szerint általánosan elfogadott énekkönyve a nem rég elhunyt Tarkányi Béla által szerkesztett Énektár, melyet a két Zsaskovszky testvér teljes szakértelemmel hangjegyezett. Egyházi ének és zeneirodalmunkban e mű volt az első, mely a naturalismus karjai közül kibontakozva, mind a szövegek, mind a zene tekintetében magasabb irányban törekedett feladatának megoldására s különösen népies egyházi zeneirodalmunkat oda emelte, hol az e részben előbbre haladt külföld előtt is számot tesz ki.

Mindazáltal mi, kik e könyvet az isteniszolgálat alatt több éven keresztül használtuk, lehetetlen volt nem látnunk s éreznünk ama hiányokat, melyekben az Énektár szenved.

Eltételezve attól, hogy e könyvben tekintélyes számú idegen dallam ültetett át egyházi énekirodalmunkba míg honi termékeinkből sok, amazoknál nem rosszabb, sőt nemzeti zenénk szempontjából határozottan jobb régi és új dallam figyelmen kívül hagyatott; eltekintve attól, hogy több magyar énekünk német rythmusban vétetett fel s így eredetiségükön, de magán a magyar kifejezésen is érzékeny csorba ejtetett; mondjuk, ezektől eltekintve: szembetűnő hézagok tárulnak elénk az időszaki s egyéb alkalmi énekekben. Így például: Tarkányi Énektára új-évre, vízkeresztre, áldozó csütörtökre, pünkösdre, Szentháromság vasárnapjára csak egy-egy éneket ad.

Nincsenek e napokra miseénekek, nincsenek offertóriumok, vecsernye-énekek. Szóval nagy szükségét érzi a kántor az ünnepi énekeknek.

Hazánk összes püspöki megyéjében az ujhold vasárnapok mindig különös ünnepélyességgel, a legméltóságosabb oltáriszentség kitételével ületnek meg s bár az isteniszolgálat ezen megkülönböztetett napja havonként előfordul, az Énektár teljesen figyelmen kívül hagyta s nincs benne egyetlen ének, melylyel az ujhold vasárnap a többi vasárnapok közül kiemelhető lenne.

Mit szóljunk a szentek énekeiről? E tekintetben az Énektár oly szegény, hogy régibb énekeskönyveink, jelesen a Szentmihályi és Bozóki mögött messze elmarad; pedig ez fontos rész; mert népünk kiválóan szereti azon énekeket hallgatni, melyek a szentek erényeit, Jézusért odaadó életüket és halálukat tárják elénk, hogy azokból a buzgó lélek hitet, reménységet és szeretetet merítsen.

Az Énektár mindössze 7 szentről nyújt tulajdon éneket s ha többre van szükség, amint hogy van is, régibb énekkönyveinkhez kell nyulnunk, vagy az Énektár néhány általános énekét kell alkalmaznunk a napi szentről, miáltal annak kimagasló erényei csak halvány világításban tűnnek lelki szemünk elé. Ha köznapokon mellőzhetjük is a szentekről szóló énekeket, nem mellőzhetjük azokat a fogadott vagy rendes ünnepeken legkevesebé pedig egyházbu-csuk napján.

Végül nem hagyhatjuk említés nélkül a halotti miseénekeket. Vannak községek, melyekben holtak iránti kegyelet a mindennapi érzelmek sorából magasan kiemelkedik s nyilatkozik abban, hogy a szülő elhalt gyermekeiért, a gyermek viszont szüleiért, testvéreiért mutatott be engesztelő áldozatot az élők és holtak Istenének. És ily alkalmakra az Énektár nem nyújt elég anya-

got; nem, különösen népesebb községekben, melyekben t. i. gyakoriabbak a halálozási esetek és így a kegyelet magasztos kifejezésére, halotti szent misék szolgáltatására is gyakrabban nyílik alkalom. Ily helyeken valóban meg van szorulva az a kántor, ki egyedül a Tárkányi fele Énektárra támaszkodik; miután ez 3 nagy és 4 kis miseéneknél többel nem rendelkezik.

E hiányok nem maradtak következés nélkül! Egyes buzgóbb, tehetségesebb kántorok előszedték a régi énekeskönyveket s több kevesebb szerencsével, kisebb nagyobb jó érzékkel javították ezek énekeit, vagy szükség szerint maguk készítettek újakat; a többi szűkölködő kántor pedig lázas hévvel iparkodott azok birtokába jutni s innen származott a nagy énekhajszja, melyet ifju korunkban kezdtünk s vénségünkben végeztünk be. Boldog és híres volt az a kántor, ki ily énekek tekintélyesebb gyűjteményével rendelkezett! Ezek oldala mellé csak úgy rajzott az ifjuság, már t. i. az ifjuság azon része, ki tanulni s éneket gyűjteni óhajtott.

A bajokon akart Kaposy György, naki (Tolna-megye) kántortanító társunk segíteni, 15 évvel ezelőtt elhatározta, hogy oly énekes könyvet ír, mely a Tárkányi énektárnak társa legyen s ezzel karöltve pótolja a hiányokat, melyeket ez betöltetlenül hagyott. Nem az Énektárt akarja jogos helyétől megfosztani, hanem egy munkát tenni melléje, mely édes testvére s tartalomban és irányban mégis önálló legyen. Tizenöt évi fáradságos munkalkodás, folytonos tanulás, szorgos kutatás és nem csekély költségeskedés után végre elkészült a nagy mű „Egyházi szent Énekek és Hymnusok” czimén. Ezer éneknél több annak tartalma, miért is szerző azt 4 kötetre osztva, ugyancsak 4 éven keresztül óhajtotta kartársainak kezébe juttatni. Az egész mű ára 12 frt. Tekintve szerény fizetésünket, bármennyire óhajtaunk is birni e nagybecsű munkát, még sem rendelhetjük azt meg önerőnköl. Épen ez az oka, hogy ezen munkára alig száz és néhány előfizető jelentkezett csak az egész országból.

Pártolás hiányban már most úgy intézkedett kiadó barátom, hogy ezen nagyszerű munka füzetekben fog csak megjelenni és már az első füzet sajtó alatt is van. Ez azonban nem változtat a munkán sem alakilag, sem tartalmát illetőleg, az első füzet megjelenése alkalmával 2 frt., kell kiadó kezére Nakra küldeni, hogy a további füzeteket sajtó alá rendezhesse.

Tisztelt kartársak! A „somlyóvidéki R. k. tanítóegylet” tavaszi gyűlésében, mi ezen műre vonatkozólag akként intézkedtünk, hogy ezen jeles munkát habár nem is mint tulajdonunkat, mégis bírassuk. Igen derék esperesünk beleegyezésével feliratot intéztünk boldogult püspökünkhöz, kérvén őt, miszerint az „Egyházi szent Énekek és Hymnusok” megrendelhetését a plebánus urak a vagyonosabb templomok pénztárából viselhesék.

Boldogult püspökünk erre az engedélyt megadta, és mi jutottunk edigélé azon szerencsés helyzetbe, hogy egyletünk küldhetie be a legtöbb előfizetőt e jeles munkára — és az egylet azért egy tiszteletpéldányban is fog részesülni. Tisztelt kartársak! Ne hagyjuk az „Egyházi szent Énekek és Hymnusok” ügyét veszni. A mű kiadási költségei oly nagyok, hogy ha mi nem csoportosulunk a kiadó körül, nemes vállalata, nem sikerülhet. Ezen ügy nemcsak a kiadó ügye már most, hanem a mi ügyünk is. Tegyük meg a r. k. tanítóegyletek azt mit a somlyó-vidéki tanítóegylet tett: tartsanak legközelebbi gyűlésük alkalmával e tárgyban értekezletet, igyekezzenek első sorban megnyerui az ügynek az esperes és plebánus urakat, ezek közbejárása fonalan püspökeiket, hogy ezen művet a vagyonosabb templomok megszerezni kötelesek legyenek.

Meg vagyok győződve arról, hogy ha tisztelt kartársak az ügyet így fogják letárgyalni, az eredmény el nem maradhat és egyházi irodalmunk ezen mű által oly bő anyagot fog nyerni, melynek szépségében nem csak mi kántorok hanem a főtisztelendő klérus és a nép is gyönyörrel fognak az Isten nagyobb dicsőségére osztolni.

Deveser, 1887. júliushó 20. napján.

Tima Lajos, kántortanító.

Felelős szerkesztő: *Ziegler Géza.*

POSTA.

Szolner J. A változást bejegyeztük. — **Bócz I.** Vigasztalja önt, hogy nemcsak azon a példányban vannak beügyeltető kotevaák. — **Szilárdy E.** Mindig mászkorlányba kerüljük ezután a lapot? — **Magyar L.** Cikkét nem közölhetjük az ősz előtt, mert őszi tárgy. Ezt annak idején meg is mondtuk. — **Demeter R.** Előfizetése a jun. 30. küldött összeggel csak októberig hosszabbított meg. — **Jilg J.** Köszönjük a lap pártolását. Jó mulatást a szünetben! — **Csiszér P.** Jó gondolat volt a bucsut gyűjtésre felhasználni. Üdvözljük az új pártolókat. Beccses levelét kedves emlékeink közé tettük. Fogadja köszönetünket. — **Korentsy J.** Előfizetését Pongrácz barátunk által megkaptuk. — **Pongrácz J.** „Én míg élek e laptól megérlni nem akarok.“ Adja Isten, hogy ha e föltételéhez ragaszkodik, élje tul e lapot, mely addig fog fönn állni, míg a néptanítók bajain nem segít a nemzet. — **Hankó J.** Bodnár és Láczaý urak előfizetését ön által megkaptuk. Üdvözljük! — **Tima L.** Előfizetése egész évre terjed. A cikknek, tekintve azt, hogy sok tanítótársunkat fogja érdekelni, szívesen adtunk helyet. — **Petrasovics I.** Szép buzgalom! Eredményére kíváncsiak vagyunk. — **Janda F.** Higyje el, hogy erkölcs dolgában a mi hazánk a többi európai államokhoz képest, legjobban áll. — **Papp I.** Szíveskedjék az idézett paragraphusnak számát is beküldeni. — **Papp G.** A beküldött anekdota megjelent az *Urambátyám* című éleztalpon. Így hát előttünk felhasználták. Erről sem ön nem tehet, sem mi nem tehetünk. Szíves üdvölet! — **Nagy Dénes.** Kívánságára félre fogjuk tenni a példányokat. — **Tóth I. Garé.** Hogy a tanítónak van joga testileg büntetni, abban nálunk egy tanító sem kételkedik. — **Matkovich J.** Minthogy a hirdetés már megjelent a *N. L.*-ban, mi fölöslegesnek tartjuk közölni. — **Somogyi L.** A nevezett két kollegának elküldöttük a mutatványpéldányt. Köszönet a buzgólkodásért! — **Fábián J.** A II-ik szám postára tételt. **Szentgyörgyi Gy.** Várjuk meg hogyan nyilatkozik a tanfelügyelő. Ha az ügyet nem az ön részére dönti el, akkor majd mi is hozzászólunk. — **Nyárasdy J.** Mindaddig míg azt hittük, hogy nevezett lap csakugyan nem lép csereviszonyba egygyel sem, mi is beküldöttük a megjelent számokat, de miután a „Felső nép- és polg. isk. közlőlap“ ennek az évnek elején a hírek között azt is hozta, hogy vele a kérdett lap csereviszonyban áll, mi a lapot nem küldöttük tovább. — **Balog J.** Mikorra küldeménye megérkezett, a másik már készen állott. Tehát októberben. — **Pandur P.** A folytatás mikor jön? Nösüléséhez szívből kívánunk szerencsét.

A többi levélre jövő számunkban felelünk.